

Geliefde gemeente, broeders en zusters. Vandaag vieren wij herdenking van de Reformatie. Ter gelegenheid heb ik iets meegenomen uit de speelgoedkist van onze kinderen: een stukje klei. Daar speel ik soms mee met mij dochter, en ik moet er een slak van maken...maar dan speelt ze er even mee, en het valt uit elkaar...niet meer te herkennen. Maar gelukkig is klei goed te kneden, en ik kan het weer tot een slak maken...

Zo kun je dus heel beeldend de term "reformatie" uitleggen... het opnieuw maken zoals het was. Maar dit is geen eenmalig proces... dat is bij klein niet zo, bij de kerk niet zo, en bij de mens niet zo. Het is voortdurend. Dit is juist een van de beginselen van de Reformatie...: *Ecclesia semper reformanda est* – 'De kerk moet altijd gereformeerd worden.'

En toch zijn er wat vragen die wij kunnen en moeten stellen bij de term 'reformatie' 1. Als je het hebt over "reformatie", dan heb je het over de vorm... maar de vorm is toch niet het doel. Want een vorm kan ook hol worden van binnen. En dit was niet alleen het gevaar bij het volk Israël rondom de offerdienst, niet alleen bij de Farizeeën, niet alleen bij 'Rome', waar de Reformators zo kritisch naar keken, maar ik welke kerk, welke godsdienst dan ook. 2. Naar welke vorm moet de kerk zich reformeren? Had de kerk ooit een ideale vorm naar welke wij moeten terugkeren? Was het toen de kerk nog een volkskerk was in Nederland en in zowat heel Europa? Of was het de kerk van de tijd van de apostelen? Of de gemeente in Jeruzalem? 3. De term "reformatie" heeft toch iets van activisme: 'wij moeten het met elkaar maar even doen.' Goed genoeg plannen, organiseren, taken uitdelen... en dan vergeten wij ondertussen dat de kerk niet ons eigendom is, maar van die Christus die Zijn bloed ervoor heeft gegeven.

Maar als je het werk van Kalvijn en Luther en Melancton en Zwingli en Bullinger nader onderzoekt... is hun hoofddoel helemaal niet het reformeren van een instituut, de kerk... maar van de reformatie van het menselijke hart. En daartoe was de toenmalige middeleeuwse kerk, met allerlei verwerpelijke praktijken niet in staat... het heeft mensen juist verder gedreven van Gods genade. Tot het veranderen van een menselijk hart is alleen de verkondiging van het pure Evangelie van Gods genade, en de werking van de Heilige Geest in staat. En dit is het kloppend hart van de Reformatie.

Want in tegenstelling tot discussies over wanneer de kerk nou haar ideale vorm heeft gehad, kunnen wij in de Schrift wél eenduidig aantonen wat de ideale vorm van het mens is geweest: God keek na de 6de dag van de Schepping... alles wat Hij gemaakt had, en zie, alles was zeer goed. De wens werd geschapen om beelddrager van God te zijn. Maar waarin moet de mens op God lijken? Nou, er is één bepaalde eigenschap van God, wat heel Zijn wezen beschrijft: God is liefde – schrijft de apostel Johannes. En daarom, als een mens op de gelijkenis van God is geschapen om te leven, betekent dat dat het hoogste doel van ons bestaan is wat Jezus zo samenvat: *Heb de Heere uw God lief boven alles, en uw naaste als uzelf.*

Als dit het ideale is... zien jullie dan wel, geliefden, waarom wij continu gereformeerd moeten worden? Of is er iemand maar één onder ons die oprecht, en met een rein hart durft te zeggen: op elk moment van mijn leven, onder elke omstandigheden voldoe ik aan deze opdracht.

Hoe wij ook ons best doen...zal het ons niet lukken. En... er is geen enkele vorm wat ons daartoe kan veranderen. De wet... was niet sterk genoeg. Het instituut van de kerk... was ook niet sterk genoeg. Ja, de wet was wel sterk genoeg om mensen voort te brengen die zich aan bepaalde regels hielden, maar liefde was ver te zoeken. Ja, de kerk was (is?) ook sterk genoeg om gemeenschappen te sturen volgens bepaalde waarden en normen, maar hoe vaak was er liefdeloosheid binnen de kerk, onder broeders en zusters van dezelfde Vader? Wij hebben iemand nodig die ons van binnenuit herschept, hervormt – en dat kan alleen als het Woord van God alles wat vastgeroest is oplost... het hart wat versteend is, weekt.

Ik sprak net over hoe ik met mijn dochtertje aan het kleien ben. Als klei net uit de verpakking gehaald wordt... het is nog zo zacht, zo kneedbaar, vormbaar. Maar als je het lang laat liggen zonder te vormen, wordt het hard. Net als het mensenhart. Hoe langer het niet bewerkt wordt door Gods woord en Geest, hoe meer het verhard raakt. Een hoe vroeger je ermee begint om dat Woord te laten klinken aan een kind... Hoe makkelijker het kneden gaat. Daarom is ouder zijn zo'n immens grote verantwoordelijkheid: want zelfs de kleinste dingen kunnen heel grote gevolgen hebben.

Maar ons groot probleem, het uitgroeijsel van ons gevallen menselijke natuur is... dat wij dit helemaal niet willen. Wij zeggen: "Het is goed zo... ik ben goed zo... ik ben niet perfect... maar wie is dat wel? En trouwens... zolang ik mensen kan aanwijzen die het slechter doen dan ik zelf, moet het toch wel goed komen met mij? "Misschien een bekend motto uit een Nederlands lied: "Laat me mijn eigen gang maar gaan... ik heb het altijd zo gedaan..." – Een mooi lied, maar een verschrikkelijk levensmotto om te hebben... "Laat me?" – dat houdt in: bemoei je niet met mij. En juist daarom moeten wij steeds weer geconfronteerd worden met de eerste Adam... hoe wij zijn geroepen om te zijn... in liefde... en daarom moeten wij steeds weer kijken naar de tweede Adam, Christus... op wiens gelijkenis wij gevormd moeten worden: Jezus Christus, Zoon van God.

En dan toch nog even terug naar de ecclesia... naar de kerk. Zouden wij ook misschien zo kerk kunnen zijn? Een kerk, die niet haar eigen vorm met klem wil vasthouden, om koste het wat het kost behoudend te zijn – want zo deden onze voorvaders het ook en wie zijn wij om het beter te weten? En zouden wij ook een kerk kunnen zijn, die haar eigen vorm niet met klem wil veranderen, om koste het wat het kost progressief te zijn – want het is de 21ste eeuw, en als wij niet met de wereld mee veranderen, raken wij de wereld kwijt?

Maar zouden wij misschien toch kerk kunnen zijn, die bestaat uit mensen die zichzelf willen laten bepalen door Jezus Christus? Een kerk waarin zuigelingen, kinderen, jongeren, volwassenen, ouderen samen zingen: Wij willen worden als Hij... - onze God, de Koning-knecht – en samen bidden: Heere, wilt U ons elke dag opnieuw vormen tot gelijkenis van Hem? AMEN